

UZ NOVU KNJIGU O ISUSU KRISTU

WITH A NEW BOOK ABOUT JESUS CHRIST

Željko Tolić, *Isus iz Nazareta. Povijesni vid*, Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja - Zbornik Kačić, Split 2021.

Više se autora, i u prošlosti i u suvremenosti, okušalo u pisanju knjige o Isusu, te kompleksne, teške i osjetljive teme, zbog čega smo s posebnom pomnjom iščitali ovu novu, upravo objavljenju knjigu *Isus iz Nazareta. Povijesni vid*. Autor joj je Željko Tolić, crkveni povjesničar s doktorskom titulom rimske Gregorijane, profesor na splitskom KBF-u, bivši istaknuti provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu i iskusni pastoralac, aktualni župnik Slivna u Imotskoj krajini.

Započnimo ovaj prikaz od naslovnice, koju je autor dao ilustrirati fragmentom sa slavne freske Ive Dulčića iz crkve Gospe od Zdravlja s prikazom Isusa Krista. Taj Dulčićev Krist, koji je svojedobno izazvao nevjerojatnu pomutnju, i danas - nadnaravne veličine - stojeći pred nama i nad nama izaziva mnoštvo osjećaja. Osim predgovora na početku knjige u kojem nam je sumarno prikazan njezin sadržaj i dane okolnosti njezina nastanka te uobičajenog tehničkog aparata na kraju knjige u kojem se nakon kratkog, simpatičnog pogovora fra Hrvatina Gabrijela Jurišića, te još kraćeg sažetka na engleskom jeziku, nalazi opsežan popis korištene literature, kazalo osobnih imena, kazalo geografskih pojmova i životopis autora, sam je tekst podijeljen u tri dijela.

U prvom dijelu profesor Tolić, znanstvenik, razborito i staloženo analizira nekršćanske, rimske, židovske i sirijske tekstove u kojima se spominje Isus iz Nazareta. Drugo i najvažnije poglavlje knjige je ono u kojem autor prenosi podatke iz kerigmatske historiografije, kršćanskih tekstova koji su nas поблиže upoznali sa životom, djelovanjem i naukom, ali i sa smrću i uskrsnućem Isusovim. Upravo je to najopsežniji, ali i najzanimljiviji i najvrjedniji dio knjige. U njemu autor podastire svoja viđenja i svoja razmišljanja o događajima iz Isusova života, sakupljena i ispričana u Novom zavjetu. U tom dijelu najviše do izražaja dolazi i veliki pripovjedački talent Željka Tolića, dar koji mu je omogućio suvereno vladanje tekstom i prikladnu porabu svih lingvističkih mogućnosti koje pruža naš materinji, hrvatski jezik. Prateći komentare događanja iz Isusova života, koji čine ovo drugo poglavlje, čitatelj može živo osjetiti i dr. Tolića, svećenika, vjernika i poklonika Kristova nauka. Istodobno s njegovom znanstvenom predanošću i preciznošću.

U trećem poglavlju dobro strukturirane knjige nalazimo *Posebne osvrt*e, odnosno dodatna objašnjenja određenih tema, upućena onim čitateljima koji žele i mogu uroniti dublje u okolnosti nekih povijesnih događanja ili postupaka nekih osoba. U tom trećem poglavlju dr. Tolić je opet razborit i stalozhen znanstvenik i sveučilišni nastavnik koji se ne boji ni onih u Crkvi nedovoljno raspravljenih tema, poput npr. one o ulozi žena u ranom kršćanstvu. (Posebni osvrt 11). Nije mi namjera ovdje nabrajati povijesna vrela i glavna djela koja je dr. Tolić morao prostudirati, prije nego se uputio u pisanje knjige i sastavljanje posebnih osvrtâ; to će svaki zainteresirani čitatelj lako saznati uzme li ovu vrijednu knjigu u ruke. Recimo samo da bibliografija ovog rukopisa, navedena na kraju, ukazuje na ozbiljnu upućenost autora u temu o kojoj piše, jer je za ovu knjigu o Isusu bilo itekako nužno provesti opsežnu znanstvenu i teološku pripremu.

Ne zaboravimo napomenuti da je knjiga obogaćena i zanimljivim likovnim priložima. Osim već spomenutog prikaza Isusa s Dulčićeve freske i zemljopisne karte Judeje iz 1. st. na početku teksta, knjigu ilustrira i tridesetak fotografija. Prizori iz Starog i Novog zavjeta su oduvijek, i do današnjih dana, bili poželjnom temom umjetnicima, što znači da je izbor likovnih priloga bio golem. Autor se odlučio prikazati umjetnička sakralna djela različitih razdoblja. Tako možemo vidjeti ona ranokršćanska, kao što su npr. jedan od mozaika iz 5. st. u slavnoj rimskoj crkvi Santa Maria Maggiore, ali i sliku Filipa Naldija iz 1769. u župnoj crkvi Svetog Trojstva u Slivnom.

Na kraju ovog kratkog prikaza istaknimo da svakoj novoj knjizi o Isusu Kristu pristupamo s posebnom kautelom, za što postoji više razloga. Jedan među njima je činjenica da je riječ o, za nas kršćane, Bogu koji je postao čovjekom došavši na svijet sa spasenjskom misijom. Drugi razlog proizlazi iz prvoga; radi se o povijesnoj osobi koja je svojim riječima i djelima, u najaktivnijim godinama pred kraj svoga života utemeljila vodeću svjetsku religiju. Već ta dva razloga dovoljna su za razumijevanje posebne pozornosti koju pridajemo čitanju ovakve knjige, što smo je nedavno dobili u ponudi nacionalnog izdavačkog programa. I, zaista, doktor Željko Tolić kao da poručuje da se svim svojim dosadašnjim predanim i zauzetim radom kvalificirao za pisanje nove knjige o Isusu Kristu. Ne mislimo pri tome da se takva knjiga, posebno s povijesnog aspekta, što je i njezin podnaslov, ne može pisati bez pastoralnog iskustva ili provincijalskih mandata, ali se bez lažnog patosa može zaključiti da takve paralelne aktivnosti nimalo nisu smetale ili utjecale na Tolića znanstvenika, odnosno povjesničara. One su mu bile dobrodošla pratnja u autorskim naporima.. Ono što me je zanimalo iz moje pozi-

cije profesorice i autorice sveučilišnog udžbenika o ranokršćanskoj arheologiji, bilo je ono sklisko područje na kojem će se naći svaki autor koji se odluči obraditi lik i djelo Isusa Krista, njegovu Radosnu vijest i povijesne okolnosti Crkve koju je utemeljio. Sklisko je to područje, kažem, jer će se svaki autor koji poštuje i primjenjuje objektivni pristup, znanstvenu paradigmu i povijesne činjenice naći pred različitim kušnjama, npr. pred strahopoštovanjem prema onome o kome piše. To strahopoštovanje, međutim, ne smije utjecati na znanstvenu metodu. Može li se istodobno biti dobar znanstvenik i vjernik? Može. Potkrijepimo ovu tvrdnju riječima slavnog genetičara, Amerikanca Francisa Collinsa koji u knjizi *The Language of God: A Scientist Presents Evidence for Belief* kaže da znanost i vjera mogu biti kompatibilni. Da je to moguće ovom knjigom *Isus iz Nazareta. Povijesni vid* pokazao je i dr. fra Željko Tolić.

Mirjana Sanader